

SPOTKANIE INTROLIGATORÓW POLSKICH ŁÓDŹ 2019

Spotkanie grupy Introligatorów Polskich odbyło się 24 i 25 sierpnia 2019 r. Na miejsce zebrania wybrano Muzeum Książki Artystycznej w Łodzi (MKA) (<http://www.book.art.pl>).

Główną ideą tego przedsięwzięcia było spotkanie osób, które do tej pory komunikowały się poprzez media społecznościowe (Facebook) w grupie Introligatorzy Polscy. Perspektywa zawarcia znajomości, spędzenia czasu na rozmowach o książkach, oprawach, narzędziach i materiałach były wystarczającą zachętą do wizyty w Łodzi. Celem forum była praktyka warsztatowa, a także możliwość udziału w zajęciach prowadzonych przez specjalistów tego wyjątkowego rzemiosła. Jak podało MKA, wydarzenie zgromadziło około 60 osób. „W połowie byli to uczestnicy warsztatów oddelegowani z instytucji kultury (np. MOCAK Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie/Museum of Contemporary Art), absolwenci szkół artystycznych, pracownicy firm, bibliofile” (Muzeum Książki Artystycznej, 2019).

Przybywających uczestników gościnnie przyjął ogród otaczający budynek Muzeum, stając się przyjemnym miejscem rozmów i spotkań towarzyskich. Część warsztatowa odbywała się w pracowni introligatorskiej w dolnej części budynku. Pierwszego dnia uczestnikom zaproponowano dwa warsztaty: *Oprawa skrzydełkowa*, poprowadzony przez Jerzego Budnika (Pelplin) i *Papband*, zrealizowany przez Piotra Sakowicza (Londyn) oraz wykład *Nie tylko Jahoda*, wygłoszony przez Elżbietę Pokorzyńską (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy). Drugiego dnia – warsztaty *Pudełko z windą* – przygotowane przez Andrzeja Szymczaka (Łódź) i wykład *Introligatorstwo. Sztuka zainspirowana*, wygłoszony przez Agnieszkę Białą (Uniwersytet Śląski w Katowicach).

Duch wzajemnego zrozumienia towarzyszył rzemieślniczym rozważaniom zarówno przy pracy, jak i po zakończeniu programowych przedsię-

¹ Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Humanistyczny.

wzięć. Ponadto, Jadwiga i Janusz Tryznowie, gospodarze MKA, oprowadzili uczestników po Muzeum, opowiadając o historii placówki i zgromadzonych zbiorach. Cennym aspektem spotkania było przygotowane stoisko z papierami marmurkowymi Magdaleny Jurkiewicz z pracowni Marmurkownia (marmurkownia.pl). Z kolei Tadeusz Bartel zaprezentował tłoki, plakiety, filety, radełka etc., umożliwiając nabycie trudno dostępnych dzisiaj narzędzi.

W ostatnich latach społeczność introligatorów wykazywała się aktywnością zarówno w organizowaniu warsztatów, wystaw, jak i ogłaszaniu publikacji. Wśród tej działalności można wymienić szereg drobnych akcji, jak na przykład warsztaty introligatorskie dla najmłodszych. Należy przypomnieć również ważne wydarzenia organizowane przez instytucje państwowe. Jednym z nich było XIII Forum Wielkopolskich Konserwatorów Papieru i Skóry *Introligator – rzemieślnik książki* z 24 maja 2017 r, zorganizowane przez Bibliotekę Raczyńskich i Archiwum Państwowe w Poznaniu.

W Muzeum Literatury w Warszawie, 19 listopada 2017 r., odbyło się *Spotkanie Introligatorów Polskich i miłośników opraw książkowych*, którego głównym inicjatorem była Dominika Świątkowska z pracowni/wydawnictwa Librarium w Warszawie. Podczas spotkania można było wysłuchać wystąpień: Jana Grochockiego (<http://blog-introligatorski.pl>) *Bruno Schulz w kontekście bibliofilskim*; Jerzego Budnika *Oprawa organiczna – zalety i wady*; Dominiki Świątkowskiej *Małe odkrycie papierowe*; Jacka Tylkowskiego *Czeskie Stowarzyszenie Introligatorów*; Piotra Sakowicza *Introligatorstwo w Anglii oczyma Polaka*; Aleksandry Ćwikowskiej *Zagadnienia prawno-etyczne w introligatorstwie i konserwacji książek*. Ponadto o *Matrycach do tłoczenia* opowiedzieli przedstawiciele i artyści plastycy z firmy Grawer Polska, natomiast o *Płótnach i okleinach introligatorskich* mówili przedstawiciele firmy JDR Technik. Obecna była również Magdalena Jurkiewicz z pracowni Marmurkowania, prezentująca niepowtarzalne papiery marmurkowe. Zasadniczą i jak się zdaje najbardziej wyczekiwaną częścią warszawskiego spotkania była wystawa opraw przygotowanych specjalnie w związku z tym wydarzeniem. Tematem przewodnim prac konkursowych były *Sklepy cynamonowe* Brunona Schulza. Ekspozycje tę można uznać za bezprecedensowe wydarzenie ostatnich dziesięcioleci w naszym kraju. Dała ona możliwość zaprezentowania indywidualnych i artystycznych realizacji opraw wykonanych przez członków grupy Introligatorzy Polscy.

Wydarzeniami kulturalnymi dokumentującymi dorobek rzemiosła w perspektywie historycznej są wystawy muzealne. Dobry przykład stanowi krakowska ekspozycja zatytułowana *Deski, skóry i klauzury. Dzieła dawnych introligatorów*, trwająca od 4 września 2018 do 6 stycznia 2019 r., w Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego, Oddział Muzeum Narodowego w Krakowie, Biblioteka Starodruków i Gabinet Kartograficzny. Kuratorką wystawy była Agnieszka Perzanowska, starszy kustosz w Dziale Starych Druków, Rękopisów i Kartografii MNK. W przypadku tej wystawy mieliśmy

do czynienia z prezentacją opraw dobrze zachowanych. Wyroby introligatorskie z okresu od XV do XVIII w. opatrzone staranną adnotacją informacyjną. Ponadto, do celów ekspozycyjnych skorzystano z technologii cyfrowych, dzięki którym powstał multimedialny katalog. Zamieszczone w nim fotografie pozwalały na powiększenia oraz zmiany perspektywy (ogląd od strony okładziny przedniej, tylnej i grzbietowej).

Drugą z krakowskich wystaw wartą wspomnienia jest *Pochwała książki. Robert Jahoda – rzemieślnik artysta*. Ekspozycję zaplanowano na okres od 21 listopada 2019 r. do 30 czerwca 2020 r., a zorganizowało ją Muzeum Historyczne Miasta Krakowa w Kamienicy Hipolitów pod kuratelą Leszka Sybili. Tytuł wystawy, choć imienny, wychodzi daleko poza ramy twórczości jednego artysty. Ukazano bowiem, albo raczej udokumentowano, działalność środowiska introligatorskiego i artystycznego w ogóle. Zaprezentowano między innymi książkowe realizacje introligatorskie, projekty i narzędzia, fotografie z blisko sześćdziesięcioletniej aktywności zawodowej R. Jahody oraz jego współpracy z wybitnymi przedstawicielami epoki.

Zagadnienia introligatorskie podejmowane są również przez środowisko naukowe, czego przykładem jest cykl Ogólnopolskich Konferencji Oprawoznawczych z lat 2014, 2016, 2018².

Powyższe inicjatywy pozwalają żywić nadzieję na integrację środowiska Introligatorów Polskich, a tym samym na kontynuację praktyki warsztatowej. Nadzieję na to daje kolejne zaplanowane spotkanie Introligatorów Polskich w dniach 29-30 sierpnia 2020 r. Bieżących informacji można się spodziewać w mediach społecznościowych.

Bibliografia

Muzeum Książki Artystycznej. (2019, 31 sierpnia). W połowie byli to uczestnicy warsztatów oddelegowani z instytucji kultury (np. MOCAK Muzeum Sztuki Współczesnej w Krakowie / Museum of Contemporary Art), absolwenci szkół artystycznych, pracownicy firm, bibliofile. Facebook. Pobrane 1 maja 2020, z: <https://sw-ke.latest.facebook.com/BookartMuseum/posts/2552988508092926>

Spotkanie z książką: Introligatorzy i ich klienci (2018). *Spotkania z Zabytkami*, 9-10, 55.

² O wydarzeniu zob. m.in.: (Spotkanie z książką, 2018, s. 55).